

Asia Sävellysteokseen liittyvät tekijänoikeuskysymykset

Hakija Laamanni K P:n käräjäoikeudesta

Annettu 02.06.2003

LAUSUNTOPYYNTÖ

Laamanni K P:n käräjäoikeudesta (jäljempänä hakija) on 14.03.2003 saapuneella kirjeellään pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa sävellysteokseen liittyvistä tekijänoikeuskysymyksistä. Sävellysteos, jota lausuntopyyntö koskee, on D-yhtyeen kappale "L". Lausuntopyyntö liittyy P:n käräjäoikeudessa vireillä olevaan tekijänoikeutta koskevaan riita-asiaan, jossa kantajana on T ja vastaajana N.

Selostus asiasta

Sävellysteos "L" ja sen tekijänoikeudet

Sävellyksen "L" ainoaksi säveltäjäksi on Säveltäjain Tekijänoikeustoimisto Teosto ry:n teosrekisteriin merkitty N. Sävellysteoksen sovituksen osalta sovittajaksi on Teosto ry:n rekisteriin merkitty mm. V. Sävellysteos on sävelletty, sovitettu ja sanoitettu vuosina 1983 - 1984 ja teos on ensimmäisen kerran julkaistu maaliskuussa 1984 D-yhtyeen ensimmäisellä levyllä. Julkaistuun versioon liitetyn esittelylehden mukaan "L" -nimisen kappaleen säveltäjäksi ja sanoittajaksi on merkitty N sekä sovittajiksi M ja V. Kantajan eli T:n nimeä ei esiinny myöskään sovittajana julkaistun version esittelylehdellä.

P:n käräjäoikeuden asiassa tekemän yhteenvedon mukaan N on saanut tekijänoikeuden sävellysteokseen "L" sävellyksen ja myös sanoituksen osalta niiden luojana. Sävellysteoksen sovituksen osalta tekijänoikeus kuuluu Teoston rekisteröinnin mukaan mm. V:lle. Kantajaa eli T:tä ei ole merkitty sovittajaksi Teosto ry:n rekisteriin. N on W Oy:n kanssa tekemänsä kustannussopimuksen perustella siirtänyt osan taloudellisista tekijänoikeuksistaan ko. osakeyhtiölle.

Sävellysteos ja siihen kuuluvat kosketinsoittimella soitetut ns. riffi- ja taustamelodiaosuudet

Käräjäoikeudelle toimitetun nuottijäljennöksen mukaan "L" -nimisen sävellysteoksen sanoitettu melodiaosuus käsittää 40 tahtia. Sävellyksen tahtilaji on 4/4-osaa. Nuottien mukaan sävellysteokseen kuuluu lisäksi sanoittamattomia melodiaosuuksia eli ns. riffiosuuksia, jotka esiintyvät sävellyksen alussa johdantona neljän tahdin mittaisena ja välikeosana yhden tahdin mittaisena seitsemän kertaa ja lopussa lopukeosana neljän tahdin mittaisena. Nuotissa riffiosuuksien melodiakuluista muodostuu yhteensä 15 tahtia. Riffin melodia-aihe puolestaan muodostuu nuotin mukaan kahdeksasta kahdeksasosanuotista ja on siis kerran soitetuna yhden tahdin mittainen. Riffin melodia-aihe toistuu samanlaisena silloin, kun se esiintyy useamman tahdin mittaisena.

Riffiosuudeksi kutsutut melodiakulut yksilöityvät äänitetyssä demoversiossa ja äänitteinä julkaistuissa versioissa niitä kuunneltaessa kosketinsoittimella soitetuina melodiakulkuina, jotka vastaavat nuotin merkintöjä. Lisäksi riffiosuus esiintyy mainituissa äänitteissä kosketinsoittimella soitetuna taustamelodiakulkuna useissa muissakin kohdissa kulloisenkin soinnun mukaan muunneltuna. Sama aihe toistuu siten kosketinsoittimella soitetuna milloin erillisenä melodiakulkuna ja milloin taustamelodiakulkuna.

Kantajan kanne ja vaatimukset

Kantaja eli T on vaatinut käräjäoikeutta vahvistamaan, että "L" -nimisen teoksen sävellysteososan tekijänoikeus kuuluu N:lle ja T:lle yhteisesti ja että N on velvoitettava ilmoittamaan T:n nimi Teosto ry:n rekisteriin sävellyksen toiseksi säveltäjäksi, jolla on mainittuun sävellysteokseen tekijänoikeus yhteisesti N:n kanssa tai että kantajalla on vahvistustuomion perusteella oikeus saada nimensä merkityksi Teosto ry:n rekisteriin mainitulla tavalla.

Kantajan mukaan hän on yhdessä N:n kanssa luonut ko. sävellysteoksen siten, että kantaja on luonut kosketinsoittimella soitetut osuudet ja N muun osan sävellysteoksesta, joten tekijänoikeus sävellysteokseen kuuluu kantajalle ja vastaajalle yhteisesti, koskeivät luodut osuudet muodosta erillisinä itsenäisiä sävellysteoksia.

Kantajan mukaan hänen luomansa kosketinsoitinosuudet ylittävät sävellysteoskynnyksen teoksen osana, joten osuudet ovat tekijänoikeussuojan piirissä.

Kantaja on vedonnut Teosto ry:n ohjelmistotoimikunnan 23.10.2000 pidetyssä kokouksessa tehtyyn kannanottoon. Tässä kokouksessa on todettu, että ohjelmistotoimikunnan mielestä kyseinen riffi ylittää

teoskynnyksen ja on siten tekijänoikeussuojan piirissä. Kantaja on katsonut, että ohjelmistotoimikunnan kannanotto tarkoittaa sävellysteoksen teoskynnyksen ylittymistä.

Vastaajan vastaus

Vastaajan eli N mukaan kantajan vaatimukset on hylättävä, sillä vastaaja on yksin luonut ko. sävellysteoksen. Lisäksi vastaaja on ollut yhdessä V ja J kanssa luomassa kosketinsoitinosuuksina soivia melodiakulkuja, joita on pidettävä teoksen sovitusosuuteen kuuluvana osana. Siten tekijänoikeus itse sävellysteokseen kuuluu yksinomaan vastaajalle ja siten myös Teosto ry:n rekisterissä olevat merkinnät ovat oikeita.

Kantaja eli T ei ole osallistunut kosketinsoitinosuuksien luomiseen. Tosiasiassa vastaajan lisäksi kaksi muuta henkilöä on ollut osallisena teoksen syntyyn. D-yhtyeen soittaessa ja tapaillessa vastaajan eli N:n luomaa sävellysteosta on teoksen sovitus ja jokin sävellysosuuskin jonkin verran muokkautunut, jolloin mm. yhtyeen kitaristina ollut V ja rumpalina ollut J ovat olleet osallisena sävellysteokseen sisältyvien ja äänitteissä kosketinsoitinosuuksina soivien melodiakulkujen syntyyn. Tästä syystä V on merkitty Teosto ry:n rekisteriin "L" -kappaleen toiseksi sovittajaksi. Syynä mainittuihin tapahtumiin on ollut se, ettei kantajalla ole ollut riittävää luovuutta ja näkemystä kosketinsoitinosuuksien muotoilemiseen.

Näitä melodiakulkuja ei myöskään vastaajan mukaan yksinään voida pitää niin itsenäisinä ja omaperäisinä, että voitaisiin puhua itsenäisestä sävellysteoksen luomisesta.

Vastaaja toteaa, että kantaja on hankkinut asiassa Teosto ry:n ohjelmatoimikunnalta vuoden 1998 lopulla lausunnon riffiosuuksien tekijänoikeuksista. Toimikunnan kokouksessa on päädytty siihen, ettei kantajan yksilöimiä melodiakulkuja ole sävelletty, vaan ne on laadittu, joten niiden laatiminen voidaan katsoa sovittajaoikeuksiin oikeuttavaksi työksi, koska niiden voidaan katsoa ylittävän sovituskynnyksen, mikä tässä tapauksessa on teoskynnys. Ohjelmatoimikunta on myöhemmin eli 23.10.2000 pitämässään kokouksessa käsitellyt samaa asiaa, jolloin toimikunta on vastaajan näkemyksen mukaan todetessaan riffiosuuksien ylittävän teoskynnyksen tarkoittanut sovitusyötä koskevan teoskynnyksen ylittymistä.

Vastaaja eli N on merkitty Teosto ry:n rekisteriin "L" -teoksen säveltäjäksi ja sanoittajaksi. Kantajan eli T:n vaatimus hänelle kuuluvasta tekijänoikeudesta äänitteissä kosketinsoittimella soitettuihin melodiakulkuihin ei vastaajan mukaan kohdistu niihin tekijänoikeuksiin, jotka kuuluvat vastaajalle sävellysteoksen säveltäjänä. Vastaaja on myös kiistänyt sen seikan, että kantaja olisi osallistunut kosketinsoittimella soitettujen melodiakulkujen luomiseen.

Tekijänoikeusneuvostolle toimitettu aineisto

Hakija on toimittanut tekijänoikeusneuvostolle "L" -sävellysteoksen nuotit sekä lisäksi kaksi CD-levyä. CD-levyistä toinen on kantajan eli T:n käräjäoikeudelle toimittama. Kyseinen CD-levy sisältää alkuperäiseltä demonauhalla CD-levylle poltetun "L" -sävellyksen vuodelta 1983. Samalla levyllä on myös vuodelta 1993 peräisin oleva remix-versio D-yhtyeen vuonna 1984 levyttämästä "L" -sävellyksestä. Kantajan mukaan demoversioon sisältyvä kosketinsoitinsoitus (riffi) on T soittama.

Toinen CD-levy on vastaajan eli N:n käräjäoikeudelle toimittama. Myös se sisältää demoversion "L" -kappaleesta. Demoversion on vastaajalle toimittanut W Oy. Levyllä on lisäksi kopio Nimeni on D -levyllä julkaistusta "L" -kappaleesta.

Hakijan mukaan asianosaiset ovat yksimielisiä tekijänoikeusneuvostolle toimitetun nuottijäljennöksen sisällöstä, äänitteiden eli mainittujen kahden CD-levyn äänisisällöstä, levyjen koteloissa olevista merkinnöistä sekä koteloissa olevan asiakirja-aineiston sisällöstä.

Riidanalaiset seikat

Hakija pyytää tekijänoikeusneuvostoa ottamaan kantaa niihin tekijänoikeudellista arviointia edellyttäviin seikkoihin, jotka ilmenevät tuomioistuimen yhteenvedon 5. sivulla olevien riidanalaisen seikkojen kohdista 2 ja 3. Lausuntoa ei pyydetä näytön arvioinnista, vaan siitä, miten tekijänoikeusneuvosto asiantuntijaviranomaisena arvioi lausuntopyynnön kohteena olevat tekijänoikeudelliset kysymykset silmällä pitäen mm. tekijänoikeuslain 6 §:n säännöstä.

Seuraavat kysymykset ovat asiassa riidanalaisia:

- 1) Kysymys riffiosuuksien eli kosketinsoittimella soitettujen melodiakulkujen teosominaisuudesta eli kysymys siitä, ylittävätkö melodiakulut teoskynnyksen sävellysteoksen osana vai muodostavatko ne sävellysteoksessa ainoastaan sovittamiseen kuuluvan osuuden, johon voi saada tekijänoikeuden ainoastaan sävellysteoksen sovittajana.
- 2) Kantajan eli T:n väite siitä, että hän on yhdessä N:n kanssa luonut sävellyksen siten, että kantaja on säveltänyt melodiakulut ja N muut osat sävellyksestä ja että kantajan melodiakulkujen osuus ylittää sävellysteoksen osana teoskynnyksen, ja siten sävellysteoksen tekijänoikeus kuuluu kantajalle ja vastaajalle yhteisesti.
- 3) Vastaajan eli N:n väite siitä, etteivät melodiakulut ylitä teoskynnystä sävellysteoksen osana, vaan että he muodostavat teoksen sovitusosuuteen

kuuluvan osuuden, joiden perusteella voi saada tekijänoikeuden ainoastaan sävellysteoksen sovittajana.

4) Kysymys siitä, mitä tarkoitetaan Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry:n ohjelmistotoimikunnan kannanotolla 23.10.2000, jossa todetaan, että kyseinen kosketinsoitinrifi ylittää ohjelmistotoimikunnan näkemyksen mukaan teoskynnyksen ja on siten tekijänoikeussuojan piirissä, ja miten tätä kannanottoa on tulkittava tekijänoikeuslain 6 §:n valossa.

5) Kantajan eli T:n väite siitä, että em. ohjelmistotoimikunnan kannanotto tarkoittaa sävellysteoksen teoskynnyksen ylittymistä.

6) Vastajan eli N:n väite siitä, että em. ohjelmistotoimikunnan kannanotolla tarkoitetaan ainoastaan sävellysteoksen sovitussuuteen kuuluvan teoskynnyksen ylittymistä.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyyntön ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (404/61) 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Säännöksessä mainitaan esimerkkinä suojatuista teoksista muun muassa sävellysteos.

Tekijänoikeussuojan edellytyksenä on, että kirjallinen tai taiteellinen tuote ylittää teoskynnyksen eli ylittää niin sanottuun teostasoon. Tällä tarkoitetaan sitä, että tuotteen on tekijänoikeussuojaa saadakseen oltava itsenäinen ja omaperäinen tekijänsä henkisen luomistyön tulos. Erään teosharkinnassa apuna käytetyn määritelmän mukaan teoskynnys ylittyy, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu työhön ryhtyessään olisi tehnyt samanlaista teosta. Suojan edellytyksenä ei ole muita vaatimuksia. Esimerkiksi tuotteen kirjallisella tai taiteellisella tasolla tai sen aikaansaamiseksi vaaditulla työ- tai tietomäärällä ei ole merkitystä tekijänoikeussuojan kannalta. Ratkaisu teoskynnyksen ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla.

Myös teoksen osan on itsenäistä tekijänoikeussuojaa saadakseen yllettävä teostasoon. Tekijänoikeus suojaa siten sekä teosta kokonaisuutena että sellaista teoksen osaa, jota muusta teoksesta irrallaan tarkasteltuna voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena.

Tekijänoikeuden sisällöstä on säädetty tekijänoikeuslain 2 §:ssä ja 3 §:ssä. Tekijän taloudellisista oikeuksista säädetään tekijänoikeuslain 2 §:ssä. Sen mukaan tekijänoikeus tuottaa, tekijänoikeuslain 2 luvussa säädettyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin muuttamattomana tai muutettuna, käännöksenä tai muunnelmana, toisessa kirjallisuus- tai taidelajissa taikka toista tekotapaa käyttäen. Tekijänoikeuslain 2 §:n 3 momentin mukaan teos saatetaan yleisön saataviin, kun se esitetään julkisesti tai kun sen kappale tarjotaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi taikka sitä muutoin levitetään yleisön keskuuteen tai näytetään julkisesti. Tekijänoikeuslain 2 §:n 2 momentin mukaan kappaleen valmistamisena pidetään myös teoksen siirtämistä laitteelle, jonka avulla se voidaan toisintaa.

Tekijän moraalisisistä oikeuksista säädetään tekijänoikeuslain 3 §:ssä. Sen mukaan tekijän nimi on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappaleita tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Lisäksi säännöksessä kielletään teoksen muuttaminen tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa loukkaavalla tavalla tai teoksen saattaminen yleisön saataviin sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä.

Sävellysteos voi ilmetä erilaisissa muodoissa, kuten kuultavina ääminä, paperille painettuna nuottikirjoituksena, perinteisenä äänitallenteena, MIDI-tiedostona tai mp3-muotoisena tiedostona. Tekijänoikeuslain esitöissä (komiteanmietintö 1953:5, s. 45) on sävellysteoksista todettu, että sävellysteoksilla tarkoitetaan sävellyksiä sanojen kanssa tai ilman niitä. Nuottikirjoitusta, sisältyypä siihen sanat tai ei, ei pidetä kirjallisena teoksena, vaan sävellysteoksena.

Tekijänoikeudella suojataan teoksen ilmaisumuotoa. Sen sijaan teoksen aihetta, aiheen käsittelyä ohjaavaa metodologiaa, teemaa, ideaa, periaatetta tai teokseen sisältyviä yksittäisiä tietoja ei suojata sellaisenaan. Tekijänoikeus suojaa esimerkiksi sellaista sävellysteoksen ilmaisumuotoa, jossa tekijän persoonallinen luomistyö ilmenee, muttei pelkästään sävelteoksen aiheita tai motiiveja. Sävelteoksen aiheita ja motiiveja saa uudelleenlaissa ilmaisumuodossa vapaasti käyttää.

Tekijänoikeuslain 4 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on kääntänyt teoksen tai muunnellut sitä tai saattanut sen muuhun kirjallisuus- tai taidelajiin, on tekijänoikeus teokseen tässä muodossa, mutta hänellä ei ole oikeutta määrätä siitä tavalla, joka loukkaa tekijänoikeutta alkuperäisteokseen. Tekijänoikeuslain 4 §:n 2 momentin mukaan jos joku teosta vapaasti muuttaen on saanut aikaan uuden ja itsenäisen teoksen, ei hänen tekijänoikeutensa riipu tekijänoikeudesta alkuperäisteokseen.

Sävellysteoksen sovitusta voidaan tekijänoikeudellisessa mielessä pitää tekijänoikeuslain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuna sävellysteoksen

muunnelmana. Muunnelman tekemiseen jostakin suojatusta sävellysteoksesta eli sävellysteoksen sovittamiseen ja saattamiseen sovittettuna yleisön saataviin tarvitaan sävellysteoksen tekijän tai tekijänoikeuden haltijan lupa. Sävellysteoksen sovitus on puolestaan tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisella tekijänoikeudella suojattu silloin, kun sovitus ylittää teostasoon eli kun sovitus ilmentää tekijänsä itsenäistä ja omaperäistä, persoonallista panosta.

Tekijänoikeus syntyy aina teoksen luoneelle luonnolliselle henkilölle. Tekijä voi kuitenkin luovuttaa oikeutensa kokonaan tai osittain, myös oikeushenkilölle. Tekijänoikeuden luovutusta koskevat yleiset säännökset ovat tekijänoikeuslain 27—29 §:ssä. Taloudelliset oikeutensa tekijä voi luovuttaa kokonaan tai osittain. Moraalisista oikeuksistaan tekijä voi 3 §:n 3 momentin mukaan luopua vain, jos kysymyksessä on laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettu teoksen käyttäminen.

Tekijänoikeuslain 43 §:n mukaan tekijänoikeus on voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän kuolinvuodesta.

Yhteistyönä luodut teokset

Teos, kuten sävellysteos, voidaan luoda myös useiden henkilöiden yhteistyönä. Tällainen useiden tekijöiden luovista panoksista muodostuva teos voi olla joko yhteisteos tai yhteenliitetty teos.

Yhteisteokset

Yhteisteoksesta säädetään tekijänoikeuslain 6 §:ssä. Sen mukaan kahden tai useamman tekijän yhdessä luomaan teokseen, jossa tekijöiden osuudet eivät muodosta itsenäisiä teoksia, on tekijöillä tekijänoikeus yhteisesti. Lain 6 §:n 2. lauseen mukaan kullakin yhteisteoksen tekijöistä on valta vaatimusten esittämiseen oikeuden loukkauksen johdosta.

Tekijänoikeuslain 6 §:n säännöstä on perusteltu lain esitöissä seuraavasti: "Lakiehdotuksen 6 §:ssä järjestetään se tapaus, jolloin useat henkilöt ovat avustaneet teoksen syntymisessä heidän panostensa sellaisinaan muodostamatta itsenäisiä teoksia. Luonnollista on, että tekijänoikeuden siten luotuun teokseen tulee kuulua sanotuille henkilöille yhteisesti. Tämän oikeuden käyttämisestä ei ole annettu tarkempia määräyksiä, koska voidaan edellyttää tekijöiden siitä keskenään sopivan. Milloin joissain tapauksissa sellaista sopimusta ei olisi tehty, on tekijöiden välinen suhde arvosteltava yleisten siviilioikeudellisten, lähinnä yhteisomistusoikeutta koskevien periaatteiden mukaan." (Komiteanmietintö 1953:5, s. 51)

Koska yhteisteoksen tekijät voivat määrätä teoksestaan vain yhdessä, kenelläkään yhteisteoksen tekijöistä ei ole oikeutta määrätä teoksesta yksin ilman muiden yhteisteoksen tekijöiden myötävaikutusta. Tätä on

perusteltu lain esitöissä mm. toteamalla, että yhteisteoksen muuttamiseen tarvitaan kaikkien sen tekijöiden lupa ja että kenelläkään yhteisteoksen tekijöistä ei ole oikeutta yksinään määrätä yhteisteokseen kohdistuvista moraalisisista oikeuksista eli esimerkiksi siitä, että joku yhteisteoksen tekijöistä jätettäisiin tekijänoikeuslain 3 §:n edellyttämällä tavalla mainitsematta. (Komiteanmietintö 1953:5, s. 51)

Tekijänoikeus tekijänoikeuslain 6 §:ssä tarkoitettuun yhteisteokseen on voimassa, kunnes viimeksi kuolleen tekijän kuolinvuodesta on kulunut 70 vuotta.

Yhteenliitetyt teokset

Yhteenliitetyistä teoksesta on kyse silloin, kun tekijöiden panokset kokonaisuudesta ovat toisistaan erotettavissa. Tällöin kukin tekijöistä määrää muista riippumatta vain omasta osuudestaan. Esimerkkinä yhteenliitetyistä teoksesta voidaan mainita kirja, jossa on sekä tekstiä että kuvitusta. Yhteenliitettyihin teoksiin ei sovelleta TekijäL 6 §:n yhteisteoksia koskevaa säännöstä. (Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 177)

Kunkin yhteenliitetyn teoksen tekijän tekijänoikeus omaan osuuteensa (teokseensa) määräytyy itsenäisesti, teoksen muista tekijöistä riippumatta. Jokainen tekijöistä määrää siten omasta osuudestaan yksin. Toisaalta yhteenliitetyn teoksen tekijät voivat määrätä koko teoksesta vain yhdessä. Esimerkiksi yhteenliitetyn teoksen julkiseen esittämiseen tarvitaan kaikkien tekijänoikeuden haltijoiden lupa. (Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 177)

Korkein oikeus on käsitellyt yhteenliitettyyn teokseen liittyviä kysymyksiä ratkaisussaan KKO 1956 II 76, joka koski "Mustalaisparoni" -operettia. Korkein oikeus totesi ratkaisussaan, että operetin sävellys ja teksti olivat kumpikin kohdaltaan itsenäisiä teoksia. Kyse oli siten yhteenliitetyistä eikä yhteisteoksesta. Korkein oikeus katsoi, että operetin tekstin tekijä ei ollut osallistunut sävellyksen luomiseen sillä tavoin, että häntä olisi voitu pitää myös operetin musiikin tekijänä yhdessä säveltäjän kanssa. Korkein oikeus hyväksyi operetin tekstin kirjoittajan oikeudenomistajien vaatimuksen korvauksen saamisesta operetin tekstin esittämisestä. Sen sijaan korvausvaatimus operetin musiikin esittämisestä hylättiin, sillä kyseisen sävellysteoksen suoja-aika oli jo päättynyt.

Yhteisteos ja yhteenliitetty teos

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että rajanveto yhteisteoksen ja yhteenliitetyn teoksen välillä ei aina ole täysin selvä. Yhteisteos ja yhteenliitetty teos voivat olla lähelläkin toisiaan riippuen siitä, millä tavalla teos on syntynyt eli mikä on ollut teoksen luomisprosessi ja millä

tavalla teokseen luomiseen osallistuneet henkilöt ovat teosta luodessaan työskennelleet. Merkitystä tässä rajanvedossa on myös sillä, ovatko teoksen luomiseen osallistuneiden henkilöiden panokset erotettavissa lopputuloksena olevasta teoskokonaisuudesta siten, että joku tai jotkut henkilöt voidaan selvästi osoittaa teoksen jonkin osan tai osuuden tekijöiksi.

Jos teos on syntynyt useiden henkilöiden tiiviin vuorovaikutuksen tuloksena, tämä puoltaa teoksen katsomista tekijänoikeuslain 6 §:ssä tarkoitetuksi yhteisteokseksi. Rajanveto yhteisteoksen ja yhteenliitetyn teoksen välillä saattaa olla erityisen hankalaa silloin, jos teoksen osat, joista teoskokonaisuus muodostuu, ovat samaa teoslajia, kuten sävellysteoksia. Tällöin arvioinnissa voidaan antaa painoarvoa paitsi lopputuloksena olevalle teoskokonaisuudelle, myös erityisesti teoksen syntyprosessille ja sille, millaisen työskentelyn ja mahdollisesti yhteistyön tuloksena tarkasteltava teoskokonaisuus on syntynyt. Jos esimerkiksi jokin sävellysteos on syntynyt useiden henkilöiden tiiviin yhteistyön ja yhdessä työskentelyn tuloksena, on lopputulosta ensisijaisesti syytä arvioida tekijänoikeuslain 6 §:ssä tarkoitettuna yhteisteoksena.

Vastaukset lausuntopyynnön kysymyksiin

"L" -sävellysteoksesta kokonaisuutena

Tekijänoikeusneuvosto on tutustunut sille toimitettuun aineistoon.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että edellyttäen, että "L" -sävellysteos on syntynyt useamman henkilön tiiviissä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä, sitä voidaan pitää tekijänoikeuslain 6 §:ssä tarkoitettuna yhteisteoksena. Yhteisteoksen tekijänä pidetään sitä henkilöä, joka on luovalla ja omaperäisellä tavalla osallistunut teoksen luomiseen. "L" -sävellysteokseen voidaan tällöin soveltaa tekijänoikeuslain 6 §:n säännöstä, jonka mukaan tekijänoikeus kyseiseen sävellysteokseen kuuluu sen tekijöille yhteisesti. Sävellysteoksen tekijöillä taikka sillä, jolle nämä oikeudet ovat siirtyneet, on sävellysteokseen tekijänoikeuslain 2 §:ssä ja 3 §:ssä tarkoitettut oikeudet.

Sitä, mikä on ollut lausuntopyynnössä tarkoitettujen henkilöiden asema ja osuus "L" -sävellysteoksen luomisessa, ei kuitenkaan voida päätellä lausuntopyynnöstä ilmenevistä tiedoista. Tämä koskee myös sen selvittämistä, onko joku teoksen luomiseen osallistuneista henkilöistä mahdollisesti ollut sovittajan asemassa.

Sen selvittäminen, mikä on ollut lausuntopyynnössä tarkoitettujen henkilöiden asema ja osuus "L" -sävellysteoksen luomisessa, edellyttää todistelun vastaanottoa ja näytön arvioimista, mikä ei kuitenkaan kuulu tekijänoikeusneuvoston tekijänoikeuslain 55 §:ään perustuvaan

toimivaltaan. Vastauksen antaminen näihin kysymyksiin jää siten tuomioistuimelle. Tekijänoikeusneuvosto viittaa asian ratkaisemiseksi edellä tässä lausunnossa selostettuun.

"L" -sävellysteokseen sisältyvistä kosketinsoitinosuuksista

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että on mahdollista, että "L"- sävellykseen sisältyvä kosketinsoitinosuus ja "L" -sävellyksen muu kokonaisuus ovat syntyneet itsenäisesti ja erillään toisistaan. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että tällöin teoskynnys on arvioitava erikseen sekä kosketinsoitinosuuden että sävellyksen muun osuuden kannalta.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että sen näkemyksen mukaan "L" -sävellys saa tekijänoikeussuojaa myös ilman sävellykseen sisältyvää kosketinsoitinosuutta ja tästä kosketinsoitinosuudesta riippumatta. Tämä sävellyksen osuus - tarkasteltuna ilman kosketinsoitinosuutta - on niin itsenäinen ja omaperäinen, että se yltää teostasoon ja saa siten tekijänoikeussuojaa tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuna sävellysteoksena.

Tässä katsannossa sävellysteokseen sisältyvä kosketinsoitinosuus on tekijänoikeusneuvoston käsityksen mukaan lähinnä "L" -sävellysteoksen sovitus. Kyseistä sovitusta voidaan tekijänoikeudellisessa mielessä arvioida "L" -sävellysteoksen tekijänoikeuslain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuna muunnelmana. Muunnelman eli sovituksen tekeminen ja sen saattaminen yleisön saataviin edellyttää "L" -sävellysteoksen tekijän/tekijöiden tai tekijänoikeuden haltijan lupaa. Muunnelman tekijälle eli sovittajalle voi puolestaan syntyä tekijänoikeus sovitukseen, jos sovitustyö yltää teostasoon eli ilmentää tekijänsä itsenäistä ja omaperäistä, persoonallista panosta. Sovitus on näillä edellytyksin tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisella tekijänoikeudella suojattu.

Lopuksi

Tekijänoikeusneuvosto toteaa lopuksi, että sen käsityksen mukaan jonkin sävellysteoksen tekijät eli säveltäjä tai säveltäjät, sanoittaja tai sanoittajat sekä sovittaja tai sovittajat, jotka ovat Säveltäjain Tekijänoikeustoimisto Teosto ry:n asiakkaita, määrittävät Teosto ry:lle teosilmoitusta tehdessään tekijänoikeudellisen asemansa Teosto ry:hyn päin. Tässä yhteydessä jonkin sävellysteoksen säveltäjä, sanoittaja ja sovittaja voivat keskenään sopia siitä, miten esimerkiksi esitys- ja tallennuskorvaukset jaetaan eri tekijöiden, kuten esimerkiksi säveltäjän ja sovittajan kesken.

Osapuolten mahdollisuutta disponoida teoksesta tekijänoikeuslaissa tarkoitettuun tavoin rajoittaa kuitenkin edellä selostetulla tavalla se, että jos kyse on tekijänoikeuslain 6 §:ssä säännellystä yhteisteoksesta, sen tekijät

voivat määrätä teoksesta vain yhdessä, sillä tekijänoikeus yhteisteokseen kuuluu sen tekijöille yhteisesti.

Puheenjohtaja

Niklas Bruun

Sihteeri

Hertta Hartikainen

Asia on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Niklas Bruun (puheenjohtaja), Katariina Sorvari, Pekka Pulkkinen, Marit Hohtokari, Stig Henriksson, Pekka Nissilä, Tuula Hämäläinen, Kai Nordberg, Arto Alaspää ja Ilkka Rahnasto.